Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

УДК 657

Дрига Жанна Володимирівна
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри національної безпеки,
публічного управління та адміністрування
Державний університет «Житомирська політехніка»
Dryha Zhanna
Doctor of Economics, Professor,
Professor of the Department of National Security,
Public Governance and Administration
Zhytomyr Polytechnic State University
ORCID: 0000-0002-1844-5329

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ: АВТОРСЬКА МОДЕЛЬ РЕГУЛЯТОРНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ
INTERNAL AUDIT OF INSURANCE COMPANIES: AN AUTHOR'S MODEL OF REGULATORY TRANSFORMATION

Анотація. *Вступ. Посилення регуляторних вимог Національного банку України до системи управління, внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту страхових компаній зумовлює необхідність глибокої трансформації ролі внутрішнього аудиту у структурі корпоративного управління. Сучасний регуляторний підхід дедалі більше орієнтується не на формальну наявність контрольних процедур, а на їхню спроможність забезпечувати доказову впевненість щодо адекватності управління ризиками, достовірності фінансової звітності та платоспроможності страховиків. У цьому*

контексті внутрішній аудит перестає бути допоміжною або суто перевірочною функцією та перетворюється на ключовий елемент системи гарантування фінансової стійкості.

Особливої актуальності ці питання набувають в умовах довгострокових страхових зобов'язань, високої складності процесів страхового резервування, використання професійного судження актуаріїв і зростання гібридних ризиків, пов'язаних із ринковою волатильністю, регуляторними змінами та операційною нестабільністю. Якість внутрішнього аудиту безпосередньо впливає на здатність страхової компанії своєчасно виявляти викривлення у формуванні резервів, слабкі місця у системі внутрішнього контролю та потенційні загрози платоспроможності. Відповідно, ефективність внутрішнього аудиту стає критичним чинником захисту інтересів страхувальників, підвищення прозорості діяльності страховиків і формування довіри до небанківського фінансового сектору загалом.

Мета. Метою статті є розроблення практичної моделі трансформації внутрішнього аудиту страхової компанії, орієнтованої на вимірювану ефективність, доказовість та відповідність міжнародним стандартам і оновленим вимогам Національного банку України. Запропонована модель спрямована на подолання розриву між формальним регуляторним комплаєнсом і реальною здатністю внутрішнього аудиту забезпечувати надійні аудиторські докази та інтеграцію в систему корпоративного управління страховиків.

Матеріали і методи. Методологічну основу дослідження становлять положення міжнародних стандартів внутрішнього аудиту, розроблених Інститутом внутрішніх аудиторів (IIA), принципи страхового нагляду Міжнародної асоціації органів нагляду за страхуванням (IAIS), концепція інтегрованого управління ризиками COSO та рекомендації Організації

економічного співробітництва та розвитку (OECD) щодо корпоративного управління. У дослідженні ці підходи розглядаються як взаємодоповнювальні елементи єдиної системи управління ризиками та контролю у страхових компаніях [7; 8; 9].

Для досягнення поставленої мети використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, зокрема методи аналізу та синтезу для узагальнення теоретичних підходів до організації внутрішнього аудиту, нормативно-правового аналізу для оцінки регуляторних вимог, а також порівняльного аналізу міжнародних і національних практик. Методи систематизації та моделювання застосовано для побудови практичної моделі трансформації внутрішнього аудиту, а метод експертної оцінки — для визначення ключових елементів доказовості та вимірюваної ефективності аудиторської функції в умовах страхового ринку.

Результати.Запропоновано проєктну модель трансформації внутрішнього аудиту страховика, що включає сім взаємопов'язаних блоків: діагностику розривів, формалізацію мандату і підзвітності, стратегічне та ризик-орієнтоване планування, ресурсну модель, програму забезпечення та підвищення якості (QAIP), систему безперервного професійного розвитку та стандартизацію звітності. Розроблено KPI-набори QAIP, адаптовані до специфіки non-life і life страхування, з акцентом на контроль адекватності страхових резервів, актуарних припущень і регуляторних ризиків. Сформовано мінімальний пакет внутрішніх документів, що забезпечує доказову спроможність функції внутрішнього аудиту.

Наукова новизна дослідження полягає у формуванні авторської прикладної моделі трансформації внутрішнього аудиту страховика, яка вперше поєднує регуляторні вимоги НБУ, міжнародні стандарти

внутрішнього аудиту та механізми доказовості у вигляді KPI QAIP, орієнтованих на контроль страхових резервів.

Перспективи. Подальші наукові дослідження доцільно спрямувати на емпіричну апробацію запропонованої моделі трансформації внутрішнього аудиту у страхових компаніях різних типів, масштабів і бізнес-моделей. Особливу увагу варто приділити оцінці впливу впровадження моделі на якість управління ризиками, стабільність фінансових результатів та рівень регуляторної відповідності страховиків. Перспективним напрямом подальших досліджень є також розроблення та впровадження цифрових інструментів підтримки QAIP, автоматизації збору аудиторських доказів і аналітики результатів внутрішнього аудиту. Це дозволить підвищити об'єктивність оцінок, зменшити операційні витрати та посилити роль внутрішнього аудиту як стратегічного партнера органів управління страхових компаній.

Ключові слова: *внутрішній аудит страхової компанії, трансформація внутрішнього аудиту, система управління страховика, доказовість аудиту, програма забезпечення та підвищення якості (QAIP), страхові резерви, корпоративне управління, фінансова безпека.*

Summary. *Introduction. The ongoing strengthening of regulatory requirements imposed by the National Bank of Ukraine on governance, risk management and internal control systems of insurance companies has fundamentally reshaped expectations regarding the role and maturity of internal audit. Regulatory compliance is no longer assessed solely on the basis of formal policies or the existence of control procedures, but increasingly on the ability of internal audit to provide objective, evidence-based assurance regarding the effectiveness of governance processes, risk management practices and financial sustainability. In*

this context, internal audit evolves from a narrowly defined compliance or inspection function into a strategic element of corporate governance that supports informed decision-making by supervisory boards and senior management.

These challenges are particularly acute in the insurance sector, where long-term contractual obligations, complex reserving methodologies and extensive reliance on actuarial judgments significantly increase exposure to estimation risk, model risk and regulatory risk. The growing impact of hybrid risks—combining financial, operational, regulatory and macroeconomic dimensions—further amplifies the need for a robust internal audit function capable of generating verifiable audit evidence. Consequently, the quality, scope and methodological rigor of internal audit directly influence the level of protection afforded to policyholders, the credibility of insurers' financial reporting and, ultimately, the degree of public trust in the non-bank financial sector as a whole.

Purpose. The purpose of the article is to develop and substantiate a practical, implementation-oriented model for transforming the internal audit function of an insurance company in line with contemporary regulatory and professional expectations. The proposed model is explicitly focused on achieving measurable effectiveness, functional maturity and evidentiary capacity of internal audit activities, rather than on formal compliance with regulatory checklists. Particular emphasis is placed on alignment with the Global Internal Audit Standards and the updated regulatory framework of the National Bank of Ukraine governing insurer governance, internal control and risk management systems.

In addition, the study aims to bridge the gap between international internal audit standards and the specific operational, actuarial and regulatory characteristics of insurance companies. By doing so, the article seeks to provide insurance practitioners, regulators and audit professionals with a structured

framework that enhances the strategic relevance of internal audit and strengthens its contribution to financial stability and corporate governance.

Materials and Methods. The methodological framework of the study is grounded in the Global Internal Audit Standards developed by the International Internal Audit Standards Board (IIASB/IIA), the Insurance Core Principles of the International Association of Insurance Supervisors (IAIS), the COSO Enterprise Risk Management framework and the OECD principles of corporate governance. These international standards and frameworks are treated as an integrated conceptual basis for designing a modern, risk-oriented and evidence-driven internal audit function within insurance companies. [7; 8; 9].

The research employs a combination of general scientific and specialized methods, including analysis and synthesis to systematize theoretical approaches to internal audit transformation, regulatory and comparative legal analysis to assess the alignment between international standards and national supervisory requirements, and systematization and modelling to construct a coherent transformation model. Expert evaluation methods are used to identify key performance indicators, quality criteria and documentation requirements that ensure the evidentiary robustness and practical applicability of the proposed internal audit toolkit.

Results. The article proposes a comprehensive project-based model for transforming the internal audit function in insurance companies, structured around seven interrelated functional blocks. These include: assessment of regulatory and methodological gaps, formalization of the internal audit mandate and accountability mechanisms, strategic and risk-based audit planning, development of an adequate resource and budgeting model, implementation of a quality assurance and improvement program (QAIP), establishment of a continuous professional

development system for internal auditors, and standardization of internal audit reporting formats and evidence documentation.

As a key practical outcome, the study develops tailored QAIP KPI sets for non-life and life insurance companies, reflecting differences in risk profiles, reserving horizons and actuarial complexity. Particular attention is given to auditing the adequacy of insurance reserves, the reasonableness of actuarial assumptions and the management of regulatory and compliance risks. Furthermore, a minimum set of internal audit policies, procedures and reporting documents is substantiated as necessary to ensure the evidentiary capacity, transparency and supervisory reliability of the internal audit function.

Prospects. Further research should focus on the empirical testing and validation of the proposed internal audit transformation model across insurance companies of different sizes, ownership structures and lines of business. Such empirical analysis would enable assessment of the model's impact on governance quality, risk management effectiveness and regulatory compliance outcomes.

A promising direction for future studies is the development of digital solutions to support QAIP implementation, automate audit evidence collection and enhance analytical capabilities in internal audit. The integration of data analytics and digital audit tools is expected to further strengthen the role of internal audit as a strategic assurance function and a key contributor to the financial security and resilience of the insurance sector.

Key words: *internal audit of insurance companies, internal audit transformation, insurer governance system, audit evidence, quality assurance and improvement program (QAIP), insurance reserves, corporate governance, financial security.*

Постановка проблеми. Страховий ринок функціонує у зоні підвищеної соціальної відповідальності, оскільки споживачі купують не матеріальний товар, а зобов'язання страховика щодо майбутніх страхових виплат. Рівень довіри до страховика в таких умовах прямо залежить від якості корпоративного управління, ефективності системи внутрішнього контролю та прозорості управлінських рішень. Внутрішній аудит у сучасній моделі управління є механізмом незалежної оцінки адекватності управління ризиками, надійності контрольних процедур і достатності управлінських процесів для захисту інтересів страхувальників та інших стейкхолдерів. Водночас у практиці небанківських фінансових установ внутрішній аудит часто зберігає ознаки формальної («паперової») функції: планування здійснюється за календарним принципом, QAIP впроваджується декларативно або відсутній, ресурси не обґрунтовуються, а звітність має описовий характер без належної доказової бази. Така ситуація підсилює ризик формального комплаєнсу, коли наявність документів не трансформується у реальну керованість, фінансову стійкість та здатність виявляти викривлення у фінансовій інформації. Офіційно опубліковані регуляторні зміни НБУ (зокрема постанова Правління НБУ від 24.12.2025 №157 та зміни до Положення №194) закріпили обов'язок страховиків до 30.09.2026 привести організацію внутрішнього аудиту у відповідність до посилених вимог щодо системи управління, внутрішнього контролю та незалежної оцінки ризиків. У цих умовах критичним є перехід від нормативного декларування до практичної моделі впровадження, що забезпечує доказовість, вимірювану ефективність і управлінську корисність внутрішнього аудиту [13; 14; 11; 8; 9].

Запропонований у статті підхід може використовуватися страховими компаніями як практичний інструмент підготовки до наглядових перевірок

Національного банку України та як методологічна основа для уніфікації підходів до оцінки доказовості внутрішнього аудиту в регуляторній практиці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика внутрішнього аудиту та страхового резервування активно досліджується у вітчизняній і зарубіжній науковій літературі у зв'язку з посиленням ролі небанківських фінансових установ та ускладненням регуляторного середовища. Основна увага науковців зосереджена на ризик-орієнтованих підходах до аудиту, підвищенні якості фінансової звітності та інтеграції внутрішнього контролю в систему корпоративного управління страховика.

У зарубіжних дослідженнях внутрішній аудит розглядається як стратегічна функція управління ризиками та забезпечення довіри до фінансової інформації. Глобальні стандарти внутрішнього аудиту (IIASB / IIA, 2024) акцентують увагу на доказовості аудиторських висновків і незалежності функції внутрішнього аудиту [11]. Аналогічні підходи закріплені у документах IAIS, де внутрішній аудит визначено ключовим елементом нагляду за платоспроможністю страховиків та адекватністю страхових резервів [12; 7].

Важливий вплив на розвиток сучасних підходів до внутрішнього аудиту мають концепції інтегрованого управління ризиками (COSO) та рекомендації OECD щодо корпоративного управління фінансовими установами, які передбачають перехід від формального контролю до оцінювання ефективності управлінських рішень [13; 14; 8; 9].

У вітчизняних дослідженнях значна увага приділяється фінансовому аудиту страховиків і регуляторним аспектам їх діяльності. Зокрема, у працях Л. В. Ширінян розкрито роль аудиту як інструменту контролю та регулювання діяльності страхових компаній [4], а також окреслено напрями розвитку внутрішнього аудиту як складової системи управління [8; 9].

Суттєвий внесок у розвиток наукових підходів до внутрішнього аудиту, страхового резервування та якості фінансової звітності небанківських фінансових установ зроблено у працях автора. Починаючи з 2012 року, обґрунтовано доцільність трактування страхових резервів як відкладених зобов'язань страховика, що потребують економічно обґрунтованих методів оцінки та системного внутрішнього контролю [2]. Подальший розвиток зазначених положень відображено у докторських дослідженнях, присвячених аудиторським доказам та протидії фальсифікаціям у фінансовому секторі [3; 7; 8; 9; 10].

Таким чином, попри наявність значного наукового доробку, залишається недостатньо розробленою практична модель трансформації внутрішнього аудиту страховика, орієнтована на вимірювану ефективність, доказовість та відповідність оновленим вимогам Національного банку України [1].

Метою статті є розроблення практичної моделі трансформації внутрішнього аудиту страхової компанії, орієнтованої на вимірювану ефективність та доказовість відповідно до Глобальних стандартів

Методологічну основу дослідження становлять: стандартизований підхід до професійної практики внутрішнього аудиту, концепція аудиторських доказів як інструменту ідентифікації викривлень фінансової звітності, а також підхід до аудиту як механізму протидії фальсифікаціям у фінансовому секторі. Використано методи аналізу та синтезу (для побудови моделі), порівняння (для зіставлення вимог стандартів і регулятора), систематизації та узагальнення (для формування інструментарію впровадження) [11; 8; 9; 2; 3].

Матеріали і методи. Методологічну основу дослідження становить поєднання нормативно-правового аналізу, економічних методів наукового пізнання та прикладних інструментів внутрішнього аудиту, що дозволяє комплексно оцінити трансформацію функції внутрішнього аудиту в страхових

компаніях в умовах оновленого регуляторного середовища. Інформаційну базу сформовано на основі законодавства України у сфері страхування та фінансових послуг, нормативних актів і методичних рекомендацій Національного банку України, а також міжнародних стандартів і принципів внутрішнього аудиту та страхового нагляду (IIASB / IIA, IAIS, COSO, OECD) [1; 7-14; 7; 8; 9].

У дослідженні використано методи аналізу і синтезу, індукції та дедукції, порівняльного й нормативно-правового аналізу для зіставлення національних і міжнародних підходів до організації внутрішнього аудиту та страхового резервування. Системний підхід, експертний метод і моделювання застосовано для розроблення практичної моделі трансформації внутрішнього аудиту страховика, включно з QAIP і KPI для life та non-life страхування. Валідність результатів забезпечується поєднанням теоретичних узагальнень і прикладного аналізу, а обмеження пов'язані з динамічністю регуляторного середовища [1-14].

Викладення основного матеріалу. Впровадження внутрішнього аудиту у страхових компаніях відбувається в умовах постійних змін нормативно-правового середовища, що включає як національні вимоги регуляторів, так і міжнародні стандарти аудиту та управління ризиками. Нормативно-стандартне підґрунтя забезпечує формалізацію аудиту, визначення стратегічних цілей, встановлення процедур оцінки ризиків, планування та контролю діяльності, а також регламентує порядок документування та звітності. Застосування уніфікованих методик, стандартів доказовості та KPI QAIP дозволяє гарантувати відповідність діяльності внутрішнього аудиту вимогам наглядових органів і підтримує прозорість процесів управління ризиками, зокрема формування та контролю страхових резервів.

Водночас, впровадження внутрішнього аудиту у страхових компаніях пов'язане з низкою проблемних зон, які обумовлені специфікою страхового бізнесу, різноманіттям страхових продуктів (non-life та life), складністю довгострокових зобов'язань і необхідністю інтеграції актуарних розрахунків у процес аудиту. До основних проблемних аспектів належать: недостатня стандартизація процедур внутрішнього аудиту, невідповідність наявних методик оцінки ризиків сучасним вимогам регуляторів, обмеженість ресурсів та компетенцій персоналу, а також складність збору та узгодження доказової бази для контролю страхових резервів і виконання KPI QAIP.

Аналіз нормативно-правового підґрунтя та виявлення проблемних зон є критично важливим етапом у процесі впровадження внутрішнього аудиту, оскільки дозволяє забезпечити баланс між формальними вимогами регуляторів і практичною здатністю компанії ефективно контролювати ключові ризики, підвищувати якість процесів та зміцнювати фінансову стійкість.

Трансформація внутрішнього аудиту страховика має базуватися на узгодженні трьох ключових контурів вимог: по-перше, регуляторних вимог Національного банку України щодо системи управління та внутрішнього контролю; по-друге, професійних стандартів Глобальної ради внутрішнього аудиту (IIASB/IIA, 2024); по-третє, кращих практик корпоративного управління та управління ризиками у фінансових установах (IAIS, COSO, OECD). Поєднання цих вимог забезпечує збалансовану модель організації функції внутрішнього аудиту, здатну одночасно виконувати регуляторні, професійні та управлінські завдання [7; 8; 9].

Практика впровадження внутрішнього аудиту в страховому секторі вказує на найбільш критичні зони розривів:

1. Підзвітність і незалежність внутрішнього аудиту (часто зустрічається невизначеність мандату та обмежений доступ до інформації, що знижує ефективність контролю);

2. Ризик-орієнтоване планування (план аудиту нерідко не пов'язаний з профілем ризиків страховика, що обмежує релевантність перевірок);

3. Ресурсна достатність (кадровий дефіцит, відсутність бюджетної моделі навчання та залучення експертів створюють ризик невиконання плану аудиту);

4. QAIP та вимірювання якості (формальна наявність процедур без KPI впливу і доказовості не дозволяє оцінювати управлінський ефект аудиту);

5. Аудиторська доказовість (підміна реальних доказів описовими твердженнями знижує здатність виявляти суттєві викривлення у фінансовій звітності).

Особливу увагу в страхових компаніях потребує якість формування та контролю страхових резервів, які є ключовим показником фінансової стійкості та захисту прав страхувальників. В межах QAIP доцільно виділяти KPI, пов'язані з адекватністю резервів, відповідністю активів регуляторним вимогам, точністю актуарних припущень та своєчасністю управлінських рішень.

На практиці впровадження внутрішнього аудиту доцільно розглядати як проєкт трансформації з чіткими результатами, доказами виконання та календарним контролем. Запропонована модель складається з семи взаємопов'язаних блоків, що реалізуються до 30 вересня 2026 року:

1. Діагностика розривів і карта доказів (стартовий етап включає gap-assessment із формуванням матриці «вимога – процес – документ – доказ – відповідальний – строк»);

2. Хартія внутрішнього аудиту та підзвітність (документ закріплює незалежність функції, право необмеженого доступу до інформації, підзвітність

наглядовому органу та принципи взаємодії з ключовими функціями (ризик-менеджмент, комплаєнс, актуарна, фінансовий контроль));

3. Стратегія внутрішнього аудиту (2-3 роки) (визначає цілі, пріоритети, модель розвитку компетенцій, підхід до ко-сорсингу, очікувані результати та KPI, забезпечуючи зв'язок між ризиками, планом, ресурсами, бюджетом та результатами);

4. Ризик-орієнтоване планування і механізм реагування на значні зміни (річний план формується на основі оцінки ризиків і включає процедури перегляду у разі суттєвих змін (організаційних, портфельних, регуляторних, IT/кібер, інвестиційних, перестрахувальних));

5. Ресурсна модель і бюджет внутрішнього аудиту (визначає трудомісткість аудитів, необхідні компетенції, потребу у зовнішніх експертах, бюджет на навчання (CPD) та інструменти аналітики даних і систем управління аудитом;

6. QAIP як система вимірюваної якості (будується на трирівневій логіці: KPI виконання (process), KPI впливу (outcome) та KPI доказовості (evidence), що дозволяє демонструвати не лише факт проведення аудитів, а й їх управлінський ефект, зокрема зниження ризиків та підвищення якості контролів.

7. Компетенції, CPD та документування результатів навчання (система CPD містить річний план навчання, реєстр заходів, підтвердні документи та оцінку результатів, включно з індивідуальними планами розвитку. Документування CPD є ключовим доказом професійної спроможності функції внутрішнього аудиту).

Впровадження такої моделі дозволяє забезпечити інтегровану систему внутрішнього аудиту, яка поєднує нормативну відповідність, управлінський контроль та доказову спроможність, підвищує якість формування страхових

резервів і здатність страховика ефективно реагувати на ризики та регуляторні виклики.

Для ефективної трансформації внутрішнього аудиту важливо поєднати стратегічні цілі та нормативні вимоги з практичними механізмами реалізації. Ключову роль тут відіграють матриця впровадження, KPI QAIP та мінімальний пакет внутрішніх документів, що забезпечують системність, доказовість і контроль якості аудиторської функції в страховій компанії [11].

Таблиця 1

Матриця впровадження внутрішнього аудиту страховика (календар-графік)

Блок	Deliverable	Доказ виконання	Термін
Gap-assessment	Матриця розривів (вимога-процес-документ-доказ)	Затверджений план робіт / протокол	Q1-Q2 2026
IA Charter	Хартія внутрішнього аудиту	Рішення/протокол наглядового органу	Q2 2026
Стратегія	Стратегія внутрішнього аудиту (2–3 роки) + KPI	Затверджений документ	Q2 2026
План	Ризик-орієнтований план + механізм «значних змін»	Протоколи перегляду плану	Q2-Q3 2026
Ресурси	Ресурсна модель і бюджет (вкл. ко-сорсинг/CPD)	Бюджетний пакет/обґрунтування	Q2-Q3 2026
QAIP	Програма забезпечення та підвищення якості (QAIP) + самооцінка	Звіт QAIP / план покращень	Q3 2026
CPD	Реєстр навчання та оцінка результатів (CPD)	Сертифікати/реєстр/оцінки	Q3 2026
Стандарти звітності	Уніфікований шаблон звіту внутрішнього аудиту	Затверджений шаблон/методика	Q3 2026
Фінал	Підсумкова самооцінка відповідності та готовність до нагляду	Пакет доказів/звіт для ради	Q4 2026

Джерело: розроблено автором

Календаря-графік впровадження внутрішнього аудиту страхових компаній є структурованим інструментом планування та контролю процесу інтеграції аудиторської функції в організаційну систему страховика. Вона дозволяє систематизувати ключові етапи реалізації внутрішнього аудиту, забезпечує прозорість виконання завдань та підтвердження їх відповідності регуляторним вимогам.

На першому етапі, що охоплює перший та другий квартали 2026 року, проводиться оцінка розривів (gap-assessment) між існуючими внутрішніми процесами, документацією та вимогами регулятора. Результатом цього етапу є формування матриці розривів, яка систематизує інформацію за критеріями «вимога – процес – документ – доказ». Виконання цього завдання документується затвердженим планом робіт або протоколом, який фіксує проведений аналіз і виявлені недоліки. Така оцінка є фундаментальною для подальшого впровадження аудиту, оскільки дозволяє визначити пріоритетні області ризику та сфери, які потребують удосконалення.

Другий етап передбачає формалізацію діяльності внутрішнього аудиту шляхом затвердження хартії (IA Charter). Документ визначає статус, функції, обов'язки та права підрозділу внутрішнього аудиту, закріплюючи його незалежність та забезпечуючи відповідність принципам корпоративного управління. Затвердження хартії здійснюється через рішення або протокол наглядового органу та планується на другий квартал 2026 року.

Одночасно розробляється стратегія внутрішнього аудиту на 2-3 роки, що включає систему ключових показників ефективності (KPI). Стратегія окреслює довгострокові пріоритети аудиторської діяльності, визначає методологічні підходи та механізми оцінки результатів, забезпечуючи спрямованість функції на управління ризиками та контрольні процеси, які є критичними для страховика.

У другому та третьому кварталах 2026 року формується ризик-орієнтований план аудиту, що інтегрує механізм реагування на «значні зміни» у бізнес-процесах. Одночасно розробляється ресурсна модель та бюджет підрозділу внутрішнього аудиту, включно з можливістю ко-сорсингу та програмами безперервного професійного розвитку (CPD) персоналу. Ці кроки забезпечують належне матеріально-технічне, фінансове та кадрове забезпечення аудиторської функції.

У третьому кварталі 2026 року передбачено впровадження програми забезпечення та підвищення якості (QAIP), а також проведення самооцінки діяльності внутрішнього аудиту. Паралельно формується реєстр навчання та оцінки результатів CPD для аудиторів. Для стандартизації звітності внутрішнього аудиту розробляється уніфікований шаблон звіту, який затверджується методикою підготовки. Ці заходи дозволяють підвищити якість аудиторської діяльності, забезпечити її прозорість та ефективність контролю.

Завершальний етап, який планується на четвертий квартал 2026 року, передбачає підсумкову самооцінку відповідності та готовності компанії до нагляду регулятора. Пакет доказів і підсумковий звіт передається до ради компанії, що дозволяє підтвердити відповідність внутрішніх процесів нормативним вимогам, а також ефективність функції внутрішнього аудиту.

Отже, календар-графік впровадження внутрішнього аудиту забезпечує системний та документований підхід до організації аудиторської функції, спрямований на управління ризиками та відповідність нормативним вимогам. На цьому етапі особливе значення набуває розробка та застосування механізмів оцінки ефективності внутрішнього аудиту. Зокрема, інтеграція KPI та програми забезпечення та підвищення якості (QAIP) дозволяє не лише контролювати процеси внутрішнього аудиту, але й оцінювати якість ключових

фінансових процесів страховика, зокрема формування та контролю страхових резервів.

У контексті страхових компаній, правильне формування резервів є критично важливим для забезпечення фінансової стійкості та виконання зобов'язань перед клієнтами. Тому KPI-набори QAIP повинні включати показники, що відображають точність розрахунків резервів, відповідність методології нормативним вимогам, своєчасність оновлення даних та ефективність контролю за процесами їх формування. Впровадження таких показників дозволяє створити системний моніторинг, який інтегрує внутрішній аудит з управлінням ризиками та підвищує прозорість і надійність фінансової звітності страховика.

У страхових компаніях точність розрахунку резервів безпосередньо впливає на фінансову стабільність, ліквідність та здатність виконувати зобов'язання перед клієнтами. Тому KPI-набори QAIP мають бути спеціально адаптовані під характер діяльності компанії, розмежовуючи non-life та life страхування.

У цьому контексті внутрішній аудит виступає не допоміжною функцією, а критичним елементом системи фінансової безпеки страховика, без якого неможливе достовірне формування страхових резервів та ефективний нагляд з боку регулятора.

Таблиця 2

KPI-набір QAIP страховика (non-life страхування)

№	KPI-показник	Зміст показника	Управлінське призначення
1	Коефіцієнт адекватності технічних резервів	Співвідношення сформованих резервів до актуарних зобов'язань	Контроль достатності резервів
2	Відхилення фактичних виплат від резервів	Різниця між фактичними виплатами та резервами збитків	Оцінка точності актуарних припущень

3	Частка резервів, покритих допустимими активами	Відповідність активів вимогам НБУ щодо допустимості/ліквідності	Регуляторна відповідність і захист страхувальників
4	Частота коригувань резервів	Кількість/частота суттєвих коригувань резервів за період	Контроль волатильності та управлінської дисципліни
5	Кількість суттєвих зауважень регулятора щодо резервів	Кількість зауважень/приписів, що стосуються резервування	Моніторинг регуляторного ризику
6	Виконання рекомендацій внутрішнього аудиту	Частка рекомендацій, виконаних у встановлені строки	Ефективність впливу внутрішнього аудиту
7	Своєчасність актуарної та управлінської звітності	Дотримання строків підготовки/подання ключових звітів	Контроль дисципліни процесу резервування

Джерело: розроблено автором

Управління якістю формування та контролю страхових резервів у страхових компаніях вимагає застосування системного підходу, що базується на показниках ефективності (KPI) у рамках програми забезпечення та підвищення якості (QAIP). Таблиця 2 відображає комплекс ключових показників, які дозволяють оцінити адекватність, точність і регуляторну відповідність процесів резервування, а також ефективність внутрішнього аудиту у забезпеченні фінансової стабільності компанії, зокрема:

– *коефіцієнт адекватності технічних резервів* визначає співвідношення сформованих резервів до актуарних зобов'язань і використовується для контролю достатності резервів, що дозволяє оцінити ступінь сформованості резервів та їх відвідповідність оцінці майбутніх зобов'язань страховика та та ймовірність забезпечення захисту страхувальників у випадку настання страхових подій;

– *відхилення фактичних виплат від резервів* характеризує різницю між фактичними виплатами за страховими випадками та сумами зарезервованих

збитків, що є індикатором точності актуарних припущень, які лежать в основі розрахунку резервів, і дозволяє виявляти системні помилки або невідповідності в прогнозах ризиків;

– *частка резервів, покритих допустимими активами* визначає частку резервів, покритих допустимими активами, що відповідають вимогам Національного банку України щодо ліквідності та допустимості вкладень та спрямованих на забезпечення регуляторної відповідності та захист інтересів страхувальників, адже формування резервів має бути не лише точним, а й забезпеченим достатньо ліквідними активами;

– *частота коригувань резервів* характеризує кількість або частоту суттєвих змін у резервах протягом певного періоду, висока частота яких свідчить про нестабільність оцінок або недостатню управлінську дисципліну, тоді як контроль цього показника дозволяє мінімізувати волатильність фінансових результатів і підвищити передбачуваність діяльності страховика;

– *кількість суттєвих зауважень регулятора щодо резервів* фіксує кількість суттєвих зауважень регулятора щодо резервів, що дозволяє відстежувати ризики невиконання нормативних вимог та своєчасно реагувати на потенційні приписів і рекомендації, що забезпечує моніторинг регуляторного ризику та підтримує високий рівень відповідності внутрішніх процедур законодавству.

– *виконання рекомендацій внутрішнього аудиту* відображає частку рекомендацій, реалізованих у встановлені строки, що дозволяє оцінити ефективність впливу внутрішнього аудиту на підвищення якості процесів резервування та зниження операційних ризиків.

– *своєчасність актуарної та управлінської звітності* характеризує дотримання строків підготовки та подання ключових звітів, що є важливим для

забезпечення дисципліни процесу резервування, своєчасного інформування керівництва та регуляторів і підтримки прозорості фінансової звітності.

Наведені система KPI дозволяє всебічно оцінювати якість формування та контролю страхових резервів, інтегруючи внутрішній аудит у систему управління ризиками та забезпечуючи відповідність процесів нормативним і актуарним стандартам, будучи ключовим інструментом QAIP, спрямованим на підтримку фінансової стабільності та прозорості діяльності страхових компаній.

У контексті управління якістю формування та контролю страхових резервів особливе значення набуває диференціація підходів залежно від виду страхування. Якщо для non-life страхування основна увага зосереджується на короткострокових зобов'язаннях і страхових випадках, то для life-страхування критично важливими є довгострокові фінансові зобов'язання, актуарні припущення та управління ризиками, пов'язаними з процентними, валютними та страховими ризиками. У зв'язку з цим, набір KPI QAIP для life-страхування відображає специфіку довгострокових зобов'язань та дозволяє оцінювати ефективність внутрішнього аудиту у забезпеченні фінансової стійкості компанії (табл. 3).

Таблиця 3

KPI-набір QAIP страховика (life-страхування)

№	KPI-показник	Зміст показника	Управлінське призначення
1	Коефіцієнт адекватності математичних резервів	Співвідношення математичних резервів до довгострокових зобов'язань	Контроль фінансової стійкості
2	Дюраційна відповідність активів і зобов'язань	Узгодженість строків/дюрації активів і зобов'язань	Управління процентним ризиком

3	Валютна відповідність резервів	Резерви у валюті зобов'язань; частка невідповідності	Мінімізація валютного ризику
4	Відхилення смертності / захворюваності від прогнозних значень	Факт vs прогноз у моделях	Корекція моделей і тарифної політики
5	Дохідність активів vs гарантована ставка	Порівняння фактичної дохідності та гарантованих зобов'язань	Захист страхувальників і стрес-тестування
6	Частота перегляду актуарних припущень	Кількість переглядів ключових припущень	Адаптація до змін середовища
7	Кількість суттєвих зауважень регулятора щодо резервів	Кількість зауважень/приписів	Регуляторний контроль

Джерело: розроблено автором

Дані табл. 3 демонструють комплекс ключових показників ефективності (KPI), що використовуються для оцінки процесів формування та контролю математичних резервів у life-страхуванні, зокрема:

– *коефіцієнт адекватності математичних резервів* визначає співвідношення резервів до довгострокових зобов'язань і застосовується для контролю фінансової стійкості страховика. Цей KPI забезпечує оцінку того, наскільки сформовані резерви здатні покрити очікувані майбутні зобов'язання перед страхувальниками;

– *дюраційна відповідність активів і зобов'язань* характеризує узгодженість строків та дюрації активів і зобов'язань. Він дозволяє оцінювати рівень процентного ризику та ефективність управління портфелем активів у довгостроковій перспективі;

– *валютна відповідність резервів* відображає частку резервів, сформованих у валюті, що відповідає валюті зобов'язань, та мінімізує валютний ризик, що особливо важливо для страхових компаній з інвестиційним компонентом портфеля.

– *відхилення фактичної смертності або захворюваності від прогнозних значень* у моделях є індикатором точності актуарних припущень і дозволяє коригувати моделі та тарифну політику, що забезпечує збалансованість страхового портфеля;

– *порівняння фактичної дохідності активів із гарантованою ставкою* дає змогу оцінювати здатність компанії виконання довгострокових зобов'язань та здійснення стрес-тестування фінансової стійкості.

– *частота перегляду актуарних припущень* відображає адаптацію компанії до змін у ринковому та страхувальному середовищі, регулярний перегляд якого дозволяє підтримувати актуальність моделей і своєчасно реагувати на зміни демографічних, фінансових або ринкових умов;

– *кількість суттєвих зауважень регулятора щодо резервів* використовується для контролю регуляторного ризику та своєчасного усунення виявлених недоліків у процесах формування резервів.

Наведений набір KPI для life-страхування формує комплексну систему оцінки якості формування та контролю математичних резервів, інтегруючи внутрішній аудит з актуарними розрахунками, управлінням фінансовими ризиками та регуляторною відповідністю. Такий підхід дозволяє страховику підвищити точність резервування, забезпечити стабільність виконання довгострокових зобов'язань і зміцнити довіру клієнтів та наглядових органів.

Ефективне впровадження внутрішнього аудиту у страхових компаніях неможливе без наявності системного пакета внутрішніх документів, який забезпечує доказову спроможність функції та підтверджує її відповідність вимогам регуляторів і наглядових органів. Мінімальний пакет таких документів включає нормативні та методологічні матеріали, що формалізують мандат і незалежність внутрішнього аудиту, визначають стратегічні цілі, пріоритети та KPI, а також встановлюють стандарти планування, оцінки

ризиків, контролю виконання рекомендацій і підвищення компетентності персоналу

Таблиця 4

Документальне забезпечення доказової спроможності функції внутрішнього аудиту страхових компаній

Документ	Ключовий зміст	Доказова роль
Хартія внутрішнього аудиту	Мандат, незалежність, підзвітність, доступ до інформації	Доказ незалежності для наглядового органу/регулятора
Стратегія внутрішнього аудиту (2–3 роки)	Цілі, пріоритети, модель компетенцій, KPI, ко-сорсинг	Доказ системності та довгостроковості
Ризик-орієнтований річний план	Ризики, об'єкти аудиту, ресурси, строки, механізм «значних змін»	Доказ релевантності плану ризик-профілю
Методика планування та оцінки ризиків	Критерії ризику, матриця оцінки, пороги суттєвості	Єдність підходів і відтворюваність
QAIP (програма якості)	Самооцінка, зовнішня оцінка (за потреби), KPI, план покращень	Доказ якості та безперервного вдосконалення
Стандартизований шаблон звіту ВА	Мета, обсяг, критерії, висновки, докази, рекомендації, власники дій	Доказ належної звітності та доказовості
Політика управління рекомендаціями	Трекінг, строки, ескалація, контроль виконання	Доказ впливу та результативності
CPD-план і реєстр навчання	План, реєстр, підтвердні документи, оцінка результатів	Доказ компетентності персоналу

Джерело: систематизовано автором [11; 14]

Мінімальний пакет внутрішніх документів внутрішнього аудиту страхових компаній є комплексною системою, що забезпечує доказову спроможність функції та підтверджує її відповідність нормативним вимогам і очікуванням регуляторів, що включає нормативні, стратегічні та методологічні документи, які формалізують мандат і незалежність підрозділу, визначають

стратегічні цілі, пріоритети та ключові показники ефективності (KPI), а також регламентують процеси планування, оцінки ризиків, контролю виконання рекомендацій і підвищення компетентності персоналу. Наявність хартії внутрішнього аудиту закріплює права підрозділу, підзвітність і доступ до інформації, що створює основу для незалежного здійснення аудиторських процедур. Стратегія внутрішнього аудиту на 2-3 роки демонструє системний та довгостроковий підхід до організації функції, включає модель компетенцій, KPI і механізми ко-сорсингу, що забезпечує ефективне планування та контроль ресурсів. Ризик-орієнтований річний план і методика оцінки ризиків визначають релевантність аудиту профілю ризиків компанії, встановлюють критерії оцінки та пороги суттєвості, а також гарантують узгодженість і відтворюваність підходів у всіх підрозділах.

Програма забезпечення та підвищення якості (QAIP) інтегрує самооцінку та, за потреби, зовнішню оцінку діяльності внутрішнього аудиту, формує KPI і план заходів з покращення, що забезпечує безперервне вдосконалення процесів і підвищення якості аудиту. Стандартизований шаблон звіту дозволяє формалізувати висновки, рекомендації та наявні докази, забезпечуючи прозорість і доказовість аудиторської діяльності. Політика управління рекомендаціями створює механізми контролю їх виконання, ескалації та оцінки результативності, що дозволяє демонструвати реальний вплив внутрішнього аудиту на операційні процеси. План постійного професійного розвитку (CPD) та реєстр навчання підтверджують компетентність персоналу і відповідність його дій професійним стандартам.

Аналіз цього пакета документів свідчить, що він формує єдину інтегровану систему управління внутрішнім аудитом, що охоплює всі ключові аспекти діяльності підрозділу та забезпечує доказову спроможність перед наглядовими органами. Такий підхід не лише гарантує відповідність

нормативним вимогам, а й підвищує ефективність контролю за ризиками, прозорість процесів та здатність компанії підтримувати фінансову стійкість у складних регуляторних умовах.

Для забезпечення системності, прозорості та доказової спроможності внутрішнього аудиту страхових компаній рекомендується застосовувати уніфіковану структуру звіту, яка інтегрує всі ключові елементи аудиторської діяльності, включно з оцінкою ризиків, KPI QAIP та доказовою базою, яка забезпечує стандартизований підхід до звітності та дозволяє одночасно задовольнити потреби керівництва та регуляторних органів.

1. Титульна сторінка (найменування страхової компанії, підрозділу внутрішнього аудиту, період проведення аудиту, дату підготовки звіту та авторів);

2. Мета та обсяг аудиту (визначення мети аудиту та об'єктів перевірки з урахуванням ризик-профілю компанії, межі аудиту визначення сфери відповідальності підрозділу та уникнення непорозумінь щодо охоплення перевірки);

3. Нормативна та методологічна база (перелік внутрішніх та зовнішніх нормативних документів, на які спирається аудит: хартія та стратегія внутрішнього аудиту, річний ризик-орієнтований план, методики оцінки ризиків, матриці суттєвості та пороги критичності);

4. Контекст та стратегічна значущість (зв'язок між процесами внутрішнього аудиту та ключовими показниками ефективності (KPI QAIP), а також оцінка впливу на управління страховими резервами, контроль ризиків та фінансову стабільність страховика. Для life-страхування підкреслюється значення актуарних припущень, дюрації та валютної відповідності, для non-life – адекватності резервів, точності актуарних розрахунків і покриття збитків;

5. Методика проведення аудиту (деталізація процедур, включаючи тестування процесів, аналітичні перевірки та огляди документів; вказуються джерела доказів: внутрішні документи, записи систем, звіти QAIP, реєстри CPD та інші підтверджуючі матеріали; визначаються критерії оцінки відповідності процесів, що забезпечує відтворюваність аудиторської діяльності);

6. Основні результати аудиту (опис виявлених порушень і недоліків у процесах, оцінка відповідності резервів нормативним вимогам та актуарним припущенням, а також порівняння фактичних показників з KPI QAIP. Для life-страхування аналіз охоплює дюрацію активів, валютну відповідність та відхилення смертності / захворюваності; для non-life – точність формування резервів, покриття активами та відхилення фактичних виплат від резервів).

7. Рекомендації та план дій (формування конкретних пропозицій щодо усунення виявлених недоліків, визначення відповідальних за виконання рекомендацій, строки їх реалізації та механізми моніторингу);

8. Висновки та оцінка ефективності процесів (оцінка ефективності процесів формування та контролю страхових резервів, впливу рекомендацій на управлінські рішення та фінансову стійкість);

9. Доказова база (містить перелік документів та матеріалів, які підтверджують результати аудиту: внутрішні нормативні документи, звіти QAIP, реєстри CPD, матриці оцінки ризиків та інші підтвердні матеріали);

10. Додатки (матриці ризиків та суттєвості, графіки динаміки KPI QAIP, таблиці порівняння фактичних і нормативних показників резервів, а також інші документи, що забезпечують відтворюваність і прозорість аудиторської діяльності).

Структура звіту дозволяє поєднати доказову спроможність та управлінський контроль в одному документі, стандартизувати звітність

внутрішнього аудиту і забезпечити її уніфікацію для non-life та life страхування, включаючи контроль страхових резервів, KPI QAIP та ефективність внутрішніх процедур.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Посилення регуляторних очікувань щодо системи управління страховиків, а також впровадження Глобальних стандартів внутрішнього аудиту (IIASB/IIA, 2024) зумовлюють необхідність розглядати внутрішній аудит як доказову та вимірювану функцію корпоративного управління, а не як формальну складову комплаєнсу. В умовах зростання вимог до прозорості, управління ризиками та якості фінансової звітності внутрішній аудит набуває ключового значення для забезпечення фінансової стійкості страхових компаній і захисту інтересів страхувальників [6].

Запропонована у статті практична модель «7 блоків трансформації» забезпечує послідовний перехід від декларативного підходу до системи внутрішнього аудиту, здатної підтримувати управління ризиками та внутрішній контроль, підвищувати якість фінансової звітності через роботу з аудиторськими доказами, формувати вимірюваний ефект діяльності внутрішнього аудиту на основі KPI виконання, впливу та доказовості, а також забезпечувати готовність страховиків до регуляторного нагляду в умовах повної імплементації оновлених вимог. Практична цінність дослідження полягає у наданні страховим компаніям прикладного інструментарію впровадження, що включає матрицю трансформації, KPI-набори QAIP для life і non-life страхування, мінімальний пакет внутрішніх документів та типовий шаблон звіту внутрішнього аудиту, який може використовуватися як для внутрішньої самооцінки, так і для формування доказової бази перед наглядовими органами.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з емпіричною апробацією запропонованої моделі у страхових компаніях різних типів, масштабів і бізнес-моделей, а також з кількісною оцінкою її впливу на якість управління ризиками, стабільність фінансових результатів і рівень регуляторної відповідності. Окремий науковий інтерес становить розвиток цифрових інструментів підтримки QAIP, автоматизація збору й аналізу аудиторських доказів, використання аналітики даних і показників кіберстійкості, що дозволить посилити роль внутрішнього аудиту як стратегічного партнера органів управління страхових компаній.

На відміну від традиційних академічних досліджень, результати цієї роботи орієнтовані на безпосередню імплементацію у практику регульованих страхових компаній та можуть бути використані як інструмент управлінських рішень, наглядової оцінки та захисту прав страхувальників.

Література

1. Про страхування : Закон України № 1909-IX від 18.11.2021 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20 (дата звернення: 28.11.2025).

2. Про фінансові послуги та фінансові компанії : Закон України № 1953-IX від 14.12.2021 р. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20 (дата звернення: 28.11.2025).

3. Національний банк України. Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів НБУ з питань системи управління страховика та порядку обліку договорів страхування : Постанова Правління НБУ від 24.12.2025 № 157. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/v0127500-25 (дата звернення: 28.11.2025).

4. Національний банк України. Положення про вимоги до системи управління страховика : затверджене постановою Правління НБУ від

27.12.2023 № 194 (зі змінами). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0194500-23 (дата звернення: 28.11.2025).

5. Національний банк України. Методичні рекомендації щодо системи внутрішнього контролю в небанківських фінансових установах.

6. International Internal Audit Standards Board (IIASB); Institute of Internal Auditors (IIA). Global Internal Audit Standards. 2024. URL: https://www.theiia.org/en/standards/2024-standards/ (дата звернення: 28.11.2025).

7. International Association of Insurance Supervisors (IAIS). Insurance Core Principles. URL: https://www.iais.org (дата звернення: 28.11.2025).

8. Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). Enterprise Risk Management — Integrating with Strategy and Performance. URL: https://www.coso.org (дата звернення: 28.11.2025).

9. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). Corporate Governance for Financial Institutions. URL: https://www.oecd.org (дата звернення: 28.11.2025).

10. International Accounting Standards Board (IASB). IFRS 17 Insurance Contracts. London: IASB, 2017. URL: https://www.ifrs.org (дата звернення: 28.11.2025).

11. Prokopenko Zh. V. Accounting ad internal control of insurance reserves : PhD dissertation. Kyiv, 2014.

12. Панченко І. А., Прокопенко Ж. В. Страхові резерви як об'єкти бухгалтерського обліку страхових компаній: вплив умов ризику. *Міжнародний бухгалтерський облік.* 2013. № 9 (255). С. 53–63.

13. Прокопенко Ж. В. Внутрішня звітність щодо сформованих страхових резервів: вимоги до складання. *Бухгалтерський облік і аудит.* 2013. № 11. С. 9–14.

14. Прокопенко Ж. В. Особливості облікового відображення формування технічних резервів у страховій компанії. *Бухгалтерський облік і аудит.* 2013. № 3. С. 34–42.

15. Prokopenko Zh. V. Application of IFRS in Ukraine by insurance companies: problematic issues of accounting for insurance reserves. *International Accounting.* 2014. No. 12 (306). P. 55–64.

16. Prokopenko Zh. V. Current state of regulatory support for accounting of non-bank financial institutions. *Business Inform*. 2017. No. 6. P. 336–339.

17. Грицишен Д. О., Прокопенко Ж. В., Кочин Т. М., Опанасюк А. А. Якість фінансової звітності як об'єкт аудиту: ідентифікація протиправних дій. *Публічне управління і адміністрування в Україні.* 2017. Вип. 1. С. 83–94.

18. Hrytsyschen D., Prokopenko Zh. V., Savitskyi V. V., Opanasuk A. A. Development of audit as an instrument for counteracting falsifications. *Chronicle of Volyn.* 2020.

19. Ширінян Л. В. Фінансовий аудит страховика як метод контролю і регулювання діяльності страхової компанії. *Економіка та держава*. 2012. № 7–8. С. 114–119.

20. Френзель В. Ю., Слюніна Т. Л. Оптимізація діяльності страхового сектору через впровадження ефективної системи внутрішнього аудиту. *Економіка та суспільство*. 2021. № 31.

21. Maksymiuk A. Audit of insurance companies in Ukraine. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*. 2024. Issue 6. P. 396–403.

22. Yukhymenko-Nazaruk I. A., Prokopenko Zh. V. Theoretical and methodological foundations of economic analysis of non-bank financial institutions. *Efektyvna Ekonomika*. 2020. No. 9.

References

1. Law of Ukraine "On Insurance" No. 1909-IX of 18 November 2021. Official Portal of the Verkhovna Rada of Ukraine. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text

2. Law of Ukraine "On Financial Services and Financial Companies" No. 1953-IX of 14 December 2021. Official Portal of the Verkhovna Rada of Ukraine. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text

3. National Bank of Ukraine. On Approval of Amendments to Certain Regulatory Legal Acts of the National Bank of Ukraine on Issues of Insurer Governance System and Accounting of Insurance Contracts: Resolution of the NBU Board No. 157 of 24 December 2025. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/v0127500-25

4. National Bank of Ukraine. Regulation on Requirements for the Insurer Governance System: approved by Resolution of the NBU Board No. 194 of 27 December 2023 (as amended). Available at:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0194500-23

5. National Bank of Ukraine. Methodological Recommendations on the Internal Control System in Non-Bank Financial Institutions.

6. International Internal Audit Standards Board (IIASB); Institute of Internal Auditors (IIA). Global Internal Audit Standards. 2024. Available at: https://www.theiia.org/en/standards/2024-standards/

7. International Association of Insurance Supervisors (IAIS). Insurance Core Principles. Available at: https://www.iais.org

8. Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). Enterprise Risk Management — Integrating with Strategy and Performance. Available at: https://www.coso.org

9. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). Corporate Governance for Financial Institutions. Available at: https://www.oecd.org

10. International Accounting Standards Board (IASB). IFRS 17 Insurance Contracts. London: IASB, 2017. Available at: https://www.ifrs.org

11. Prokopenko, Zh. V. *Accounting and Internal Control of Insurance Reserves*. PhD Dissertation, Kyiv, 2014.

12. Panchenko, I. A., & Prokopenko, Zh. V. Insurance reserves as accounting objects of insurance companies: the impact of risk conditions. *International Accounting*, 2013, No. 9 (255), 53–63.

13. Prokopenko, Zh. V. Internal reporting on formed insurance reserves: requirements for preparation. *Accounting and Audit*, 2013, No. 11, 9–14.

14. Prokopenko, Zh. V. Features of accounting for the formation of technical reserves in an insurance company. *Accounting and Audit*, 2013, No. 3, 34–42.

15. Prokopenko, Zh. V. Application of IFRS in Ukraine by insurance companies: problematic issues of accounting for insurance reserves. *International Accounting*, 2014, No. 12 (306), 55–64.

16. Prokopenko, Zh. V. Current state of regulatory support for accounting of non-bank financial institutions. *Business Inform*, 2017, No. 6, 336–339.

17. Hrytsyschen, D. O., Prokopenko, Zh. V., Kochyn, T. M., & Opanasuk, A. A. Quality of financial reporting as an object of audit: identification of unlawful actions. *Public Administration and Governance in Ukraine*, 2017, Issue 1, 83–94.

18. Hrytsyschen, D., Prokopenko, Zh. V., Savitskyi, V. V., & Opanasuk, A. A. Development of audit as an instrument for counteracting falsifications. *Chronicle of Volyn*, 2020.

19. Shirinian, L. V. Financial audit of an insurer as a method of control and regulation of insurance company activity. *Economy and the State*, 2012, No. 7–8, 114–119.

20. Frenzel, V. Yu., & Sliunina, T. L. Optimization of insurance sector activity through the implementation of an effective internal audit system. *Economy and Society*, 2021, No. 31.

21. Maksymiuk, A. Audit of insurance companies in Ukraine. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*, 2024, Issue 6, 396–403.

22. Yukhymenko-Nazaruk, I. A., & Prokopenko, Zh. V. Theoretical, methodological and organizational foundations of economic analysis of non-bank financial institutions. *Efektyvna Ekonomika*, 2020, No. 9.